

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА, ТЕМЕ И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Декан ФТН, на основу Одлуке НН већа и у складу са Статутом

Датум именовања комисије: Решење 012-199/32-2019 од 30. 05. 2019.

Састав комисије:

1. Ћосић др Илија	Професор емеритус	Производни и услужни системи, организација и менаџмент
презиме и име	звање	ужа научна област
Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду		Председник
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Николић Јокановић др Весна	Доцент	Ерозија и конзервација земљишта и вода
презиме и име	звање	ужа научна област
Шумарски факултет, Универзитет у Београду		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Тешић др Здравко	Редовни професор	Производни и услужни системи, организација и менаџмент
презиме и име	звање	ужа научна област
Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. Иветић др Јелена	Доцент	Теоријска и примењена математика
презиме и име	звање	ужа научна област
Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5. Максимовић др Радо	Редовни професор	Производни и услужни системи, организација и менаџмент
презиме и име	звање	ужа научна област
Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду		Ментор
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: **Никола (Перо) Бањац**
2. Датум рођења: **10. 02. 1982.** Место и држава рођења: **Нови Сад, Србија**

II.1 Основне студије

Година уписа: **2001.** Година завршетка: **2008.** Просечна оцена током студија: **7,89**

Универзитет: **Универзитет у Новом Саду**

Факултет: **Правни факултет**

Студијски програм: **Општи смер**

Звање: **Дипломирани правник**

II.2 Мастер ~~или магистарске~~ студије

Година уписа: **2008.** Година завршетка: **2010.** Просечна оцена током студија: **10,00**

Универзитет: **Универзитет у Новом Саду**

Факултет: **Правни факултет**

Студијски програм: **Права - Општи смер**

Звање: **Дипломирани правник - мастер**

Научна област: **Правне науке**

Наслов завршног рада: **Улога и значај завршне речи у судском беседништву**

II.3 Докторске студије

Година уписа: **2011.**

Универзитет: **Универзитет у Новом Саду**

Факултет: **Факултет техничких наука**

Студијски програм: **Индустријско инжењерство - инжењерски менаџмент**

Број ЕСПБ до сада остварених: **120** Просечна оцена током студија: **10,00**

II.4 приказ научних и стручних радова

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Banjac, N. , Maksimovic, R., Dragaš, K., Ivetic, J. (2019) Monitoring and Assessment of Protected Areas' Management Capacities in the Republic of Serbia, Sustainability, 11(3), 666; doi:10.3390/su11030666	M22

Кратак опис садржине:

Потреба мерења ефективности управљања заштићеним подручјима има растући значај. Овај рад има за циљ приказ стварног стања процеса управљања заштићеним подручјима у Републици Србији, на бази резултата надзора над радом управљача тих подручја и њиховог односа према обавезама преузетим из домаћих и међународних прописа и конвенција. Примењен је модел анкетирања и дат је одговарајући модел процене ефикасности управљања. Истраживање је извршено на узорку од 30 заштићених подручја, којима управља 21 овлашћени управљач. Ради рангирања и поређења степена ефективности управљања коришћена је нормализована агрегатна функција. Резултати показују да приближно половином од укупног броја заштићених подручја се не управља на одговарајући начин у смислу законски прописаних критеријума, те да је ефективност управљања тим подручјима подложна низи различитих спољних утицаја. Аутори закључују да само спој општеприхваћених критеријума и законских прописа, те успостављање професионалног менаџмента представљају основне факторе за ефективно и ефикасно управљање заштићеним подручјима.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ☒ ДА ☐ НЕ ☐ ДЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	Бањац, Н. (2012), Улога и значај завршне речи, Гласник Адвокатске коморе Војводине, 4: 268-282.	M53

Кратак опис садржине:

У раду се разматрају структура, садржај и ефекти завршне речи у судским поступцима, из угла свих страна у тим поступцима, те дају смернице за обликовање садржаја завршне речи и, посебно, начин њене презентације у реалним условима.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ☐ ДА ☒ НЕ ☐ ДЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
3.	Бањац, Н. (2013), Значај решења о условима заштите природе у просторном планирању. Зборник радова VII Научно-стручног скупа са међународним учешћем „Планска и нормативна заштита простора и животне средине“. Суботица, 81-85	M63

Кратак опис садржине:

У раду се разматрају суштински захтеви везани за улогу и место заштићених подручја у просторном планирању, а посебно се обрађује правни аспект који се односи на квалитет решења о условима заштите природе које издају надлежни органи. Сврха овог рада је да објасни улогу решења о условима заштите природе у доношењу и изради планова, планске и пројектне документације, основа и програма управљања, пројеката, радова и активности у природи.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ☒ ДА ☐ НЕ ☐ ДЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
4.	Бањац, Н. , Батуран, Л. (2013), Систем управљања заштитом природе у Србији, Правна рјеч, 36, 605-621	M53

Кратак опис садржине:

Наведеним радом се даје преглед и анализа система управљања заштитом природе у Србији, са посебним нагласком на ефикасност управљача - организација које су задужене за управљање заштићеним подручјима. На основу анализе су идентификовани кључни фактори који могу допринети бољем начину управљања у овој, значајној области.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ☒ ДА ☐ НЕ ☐ ДЕЛИМИЧНО

5.	Ђукић, С., Главаш Трбић, Д., Бањац, Н. (2017): Проблеми управљања руралним развојем у подручју Фрушке Горе, Економика пољопривреде, 64(1), 27-40	М53
<i>Кратак опис садржине:</i> Фокус овог рада је усмерен на Фрушку гору - још увек једно од природних подручја које заслужује и треба да има највиши статус заштићеног подручја. У раду се анализирају детерминанте од којих зависи успешно управљање руралним развојем подручја Фрушке горе, имајући у виду присуство националног парка.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ☒ ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО		
6.	Закин Кавалић, М., Станисављевић, С., Радосав, Д., Бањац, Н. , Маркоски, Б. (2017), Значај реорганизације кадровске службе у службу за људске ресурсе у јавним предузећима, Зборник радова, Конференција Српског удружења за маркетинг „Изазови и проблеми савременог маркетинга“. Златибор, 17-19. новембра 2017., 305-314	М63
<i>Кратак опис садржине:</i> Значај људских ресурса у јавним предузећима је стављен под лупу анализе у овом раду. Указује се на потребу промене традиционалног прилаза, заснованог на синтагми "кадровска служба", у проактивно оријентисани прилаз у коме људски ресурси јавних предузећа преузимају потпуну одговорност за њихово функционисање, што у крајњој инстанци доприноси конкурентности предузећа.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА ☒ НЕ ДЕЛИМИЧНО		
7.	Николић, В., Петревски, Б., Петревска, М., Бањац, Н. , Ђукић Петревска, И. (2017), Екстракција и детекција природних језика помоћу софтверског алата <i>Apache Tika</i> . Зборник радова. Међународна DQM конференција „Управљање квалитетом и поузданошћу ICDQM-2017“, Пријевор, Србија, 29-30 јун 2017., 461-466	М33
<i>Кратак опис садржине:</i> Приликом обављања пословних процеса у привредним предузећима и државним органима произилази велика количина докумената у различитим форматима. Неопходно је све документе систематизовати како би се из њих могле извући корисне информације. У наведеном смислу у раду се сугерише неопходност детектовања природног језика путем одговарајућег софтверског алата.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА ☒ НЕ ДЕЛИМИЧНО		
8.	Стојановић, Д. В. (уредник) (2013), Библиографија Фрушке горе, ЈП Национални парк Фрушка гора, Нови Сад (Бањац, Н. аутор материјала из области прописа)	М43
<i>Кратак опис садржине:</i> Наведена монографска библиографска публикација садржи систематизовану грађу о планини Фрушкој гори којом се обрађују сви релевантни аспекти националног парка и његовог садејства са околним простором.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ☒ ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО		

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

III.1 Услови дефинисани за кандидата студијским програмом:

Услови које студент докторских студија мора да испуни дефинисани су Правилником о студирању на докторским студијама Факултета техничких наука и Универзитета у Новом Саду.

Кандидат је завршио основне академске студије студије и мастер академске студије, а 2011. године се уписао на докторске академске студије на Факултету техничких наука у Новом Саду. У међувремену је положио све испите, укључујући и Студијски истраживачки рад на теоријским основама докторске дисертације (положио "квалификациони испит"), све са просечном оценом 10,00.

У току истраживачког рада кандидат је објавио 7 научних радова, од којих је рад: *Banjac, N., Maksimovic, R., Dragaš, K., Ivetić, J.: Monitoring and Assessment of Protected Areas' Management Capacities in the Republic of Serbia, Sustainability 2019, 11(3), 666; doi:10.3390/su11030666* објављен у истакнутом међународном часопису (M22), чиме је испунио један од кључних критеријума за подобност израде докторске дисертације.

Као истраживач је учествовао у:

- *International union for Conservation Nature, Protected Area Management Categories Training Workshop*, Национални парк "Сјеверни Велебит", 27-29. септембар, 2011.,
- Пројекту *ELAIN - Enviromental Local Authorities Interbalkan Networks* (Интербалканска мрежа локалних власти у области заштите животне средине), 2014.,
- *Local Administration Facility workshop on nature protection at local level*, у оквиру програма *TAIREX* (програм правне и техничке помоћи земљама кандидатима за ЕУ у спровођењу *NATURA 2000* мреже), 2014.,
- Пројекту израде Стратегије развоја система зелених површина града Новог Сада од 2015. до 2030. године, координатор пројекта, 2015.,
- *TAIREX Workshop on enviromental noise protection - Support the Serbian authorities with the harmonisation and implementation of the Directive 2002/49/EC*, Београд, 12-13. новембар, 2015.

Никола Бањац има положен државни стручни испит (2011.), положен правосудни испит (2015.), овлашћени је медијатор од стране Министарства правде (2016.) и члан Националног удружења медијатора Србије.

III.2 Да ли кандидат испуњава услове?

ДА

НЕ

Образложење:

Студент докторских студија Никола Бањац је, у предвиђеном року, положио све испите и овладао теоријским основама докторске дисертације одређене студијским програмом Индустријско инжењерство - инжењерски менаџмент на Факултету техничких наука у Новом Саду, са просечном оценом 10,00 (десет), остварио 120 ЕСПБ бодова и положио квалификациони испит. Објавио је 7 научних радова, од којих је један рад категорије M22 и има значајно ангажовање на пројектима који су повезани са пријављеном темом докторске дисертације. На основу наведеног Никола Бањац је испунио све услове за пријављивање и одобравање теме докторске дисертације.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

IV.1 ПОДАЦИ О МЕНТОРУ (Др Радо Максимовић)

Биографија ментора (до 500 карактера):

Др Радо Максимовић је редовни професор од 18. 12. 2008. године на Факултету техничких наука у Новом Саду (у области Производни и услужни системи, организација и менаџмент). Предаје више предмета из области развоја, организације и управљања предузећима, а у истраживачком раду је оријентисан на сложеност и флексибилност организационих структура предузећа и унапређење њихових перформанси. У последњих 10 година објавио је 68 радова од којих 21 категорије M21a, M22, M23 и M24. Био је ментор на 17 магистарских теза, 25 докторских дисертација и преко 100 дипломских и мастер радова. Учествовао је у реализацији већег броја научноистраживачких пројеката и пројеката у области привредних примена.

Радови из уже научне области којој припада предлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Maksimović, R, Lalić, B: Flexibility and Complexity of Effective Enterprises, Strojniški vestnik - Journal of mechanical engineering, 2008, Vol. 54, No. 11, 768- 782, UDK: 658.51, ISSN 0039-2480	M23
2.	Marović, B., Njegomir, V., Maksimović, R.: The implications of the financial crisis to the insurance industry - Global and regional perspective, Economic research, 2010, Vol. 23, No. 2, 127-141, ISSN 1331-677X	M23
3.	Maksimović, R., Stankovski, S., Ostojić, G., Petrović, S, Ratković, Ž.: Complexity and Flexibility of Production Structures, Journal of Scientific and Industrial Research, 2009, 101-105, ISSN 0022-4456	M23
4.	Njegomir V., Maksimovic R.: The overview of some basic issues in insurance market - the case of Serbian insurance risk transfer market, Transformations in Business & Economics (TIBE), 2012, Vol. 11, No 2, pp. 51-69, ISSN 1648-4460	M22
5.	Radišić, O., Radišić, M., Maksimović, R. et al. 2012. Industrial Cogeneration Appliance--An Example of a Drilling Rig. J Can Pet Technol 51 (6): 487-492. SPE-157689-PA. http://dx.doi.org/10.2118/157689-PA	M22
6.	Borocki J., Ćosić I., Lalić B., Maksimović R.: Analysis of Company Development Factors in Manufacturing and Service Company: a Strategic Approach, Strojniski vestnik = Journal of Mechanical Engineering, 2011, Vol. 57, No 1, 55-68, ISSN 0039-2480, UDK: DOI:10.5545/sv-jme.2010.030	M23
7.	Ostojic G., Stankovski S., Ratkovic Z., Miladinovic Lj., Maksimovic R.: Development of hydro potential in Republic Srpska, Renewable and Sustainable Energy Reviews, Volume 28, December 2013, 196–203	M21a
8.	Delic, M., Radlovacki, V., Kamberovic, B., Maksimovic, R., Pecujlija, M.: Examining relationships between quality management and organisational performance in transitional economies, Total Quality Management & Business Excellence, Volume 25, Issue 3-4, 367-382, DOI: 10.1080/14783363.2013.799331, 2014	M22
9.	Todić V., Ćosić I., Maksimović R., Tasić N., Radaković N.: Model for simulation of life cycle costs at the stage of product development, International Journal of Simulation Modelling, 2017, Vol. 16, No 1, 108-120, ISSN 1726-4529, UDK: 10.2507/IJSIMM16(1)9.373	M22
10.	Tasić N., Đurić Ž., Malešević D., Maksimović R., Radaković N.: Automation of Process Performance Management in a Company, Tehnicki vjesnik - Technical Gazette, 2018, Vol. 25, No 2, 565-572, ISSN 1330-3651, UDK: 10.17559/TV-20151010074417	M23
11.	Banjac, N., Maksimovic, R., Dragaš, K., Ivetic, J.: Monitoring and Assessment of Protected Areas' Management Capacities in the Republic of Serbia, Sustainability 2019, 11(3), 666; doi:10.3390/su11030666	M22

IV.1 Услови дефинисани за ментора у области којој припада докторска дисертација:

Према члану 12 став 1 Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду од 25. 02. 2013., за ментора за израду докторске дисертације може бити именован наставник Универзитета који је у радном односу на факултету који реализује студијски програм докторских студија.

Према члану 12 став 4 истих Правила, за ментора може бити именован наставник који је способан за извођење наставе на докторским студијама и има најмање 5 научних радова објављених или прихваћених за објављивање у научним часописима из одговарајуће области студијског програма са листе министарства надлежног за науку, у последњих 10 година и који испуњава следеће допунске критеријуме - за поље техничко-технолошких наука 5 радова објављених у часописима са ISI листе.

Према „Правилнику о упису, студирању на докторским академским студијама и стицању звања доктора наука, односно, доктора уметности“, који је у складу са чланом 87. Закона о високом образовању (Службени гласник Републике Србије 76/07) и чланом 149-156 Статута Факултета техничких наука и Правила докторских академских студија Универзитета у Новом Саду, које је усвојило Наставно-научно веће Факултета техничких наука на седници одржаној дана 01. 07. 2015. године, у члану 5 стоји да је ментор „по правилу наставник датог студијског програма, који поред услова, који су дефинисани стандардима за акредитацију има најмање пет радова из категорије M21, M22 односно M23.“

IV.2 Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

Образложење:

Др Радо Максимовић је запослен на Факултету техничких наука у Новом Саду, где као редовни професор изводи наставу и на докторским студијама. Он испуњава све услове у погледу потребног броја радова објављених у међународним часописима категорије M21, M22 и M23 у прописаном временском периоду, а чија тематика је у домену пријављене теме докторске дисертације, чиме је потврђено да може да буде изабран за ментора ове докторске дисертације. Проф. др Радо Максимовић у потпуности испуњава неопходне услове подобности за ментора предметне дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

V.1 Формулација назива тезе (наслова)

Модел процене ефикасности управљања заштићеним подручјима у АП Војводини

Наслов тезе је подобан?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.2 Предмет (проблем) истраживања

Предмет истраживања докторске дисертације је развој модела за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима, у циљу унапређења постојећих модела и њихове применљивости, а све са циљем повишења ефективности процеса управљања тим подручјима и компетитивности организација које њима управљају. Ефикасност поступака управљања представља, у општем смислу, један од најзначајних фактора за ефективну реализацију пословних процеса у организацијама свих врста, а за управљаче заштићеним подручјима превазилази оквири организације и има шири друштвени значај. Имајући у виду да је у теорији и пракси пажња углавном усмерена ка моделовању система управљања производним и услужним организацијама, предмет (проблем) истраживања у овој дисертацији је *управљање заштићеним подручјима*, као недовољно истражена област од посебног јавног интереса.

Данас је актуелна криза биолошког диверзитета услед драматичних промена у животној средини, првенствено насталих директним и индиректним деловањем човека. Један од општеприхваћених начина очувања биолошке разноврсности је стављање делова природе под одређени вид заштите. Протеклих деценија је у свету, на пољу заштите природе, до 2014. године, заштићено око 15,4% копнених и слатководних екосистема и 3,4% океана (Juffe-Bignoli et al., 2014).

Процена ефикасности управљања заштићеним подручјима у Србији представља нов концепт и у том погледу рађена је само једна студија и то *Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management* (Piscevic, 2009), Министарства животне средине и просторног планирања у сарадњи са WWF (*World Wildlife Fund*), 2009. године. Студија је урађена на основу одговора представника заштићених подручја у вези планирања, улагања и процеса управљања. Недостатак ове студије је што анализа није узела у обзир степен испуњености законских критеријума за управљаче као и веома мали узорак (Укупно је анализирано свега 15 управљача заштићених подручја са територије Републике Србије од чега се 5 налази у АП Војводини).

На основу Закона о заштити природе Републике Србије (члан 114), надлежно министарство има обавезу да једном у 5 година поднесе Влади извештај о стању природе у Републици Србији. Извештај припрема надлежна институција, на основу упитника. За подручје АП Војводине надлежна институција је Покрајински завод за заштиту природе. На бази ових упитника и уважавајући законом прописане елементе, које управљачи морају да испуне да би уопште могли обављати послове заштите природе, врши се процена ефикасности управљања заштићеним подручјима у АПВ.

Предмет истраживања у овој докторској дисертацији је, у најширем смислу, систем управљачких механизма заштићених подручја у АП Војводини, који ће бити развијен ради сагледавања изазова и проблема и потенцијалног проналажења решења у управљању системом заштите природе. Без оваквих анализа, у стратешком смислу, немогуће је креирање праваца даљег развоја у управљању заштићеним подручјима. На основу доступних података и одговора на упитнике, који ће бити добијени од 30 заштићених подручја у АП Војводини и законом прописаних стандарда у управљању заштићеним подручјима, креираће се модел за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима. Такође, биће извршена корелација тих података са другим подацима добијеним из упитника и одговарајућим научним прилазима и практичним применама у свету, како би се потврдиле или оспориле постављене хипотезе.

Предмет истраживања је подобан?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.3 Познавање проблематике на основу изабране литературе са списком литературе

Евалуација ефикасног управљања заштићеним подручјима је дефинисана као процена колико се и како заштићеним подручјима управља - пре свега у којој мери управљач штити вредности и постиже циљеве (Hockings et al., 2006; Worboys et al., 2016).

Већина метода за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима је у складу са Оквиром Међународне уније за заштиту природе, односно Светске комисије за заштићена подручја (IUCN-WCPA), који се заснива на теорији промене (ToC) и логичком моделу Оквира (Coad et al., 2015).

Оквир за процену ефикасности управљања (*IUCN Management Effectiveness Evaluation Framework*) сачињен је од шест елемената: контекст, планирање, доступност ресурса, процес, резултати и исходи (Hockings et al., 2006; Tadić, 2010).

Hockings, 2003, тврди да је анализа политика и планова управљања од суштинског значаја за процену ефикасности управљања. Ови документи дефинишу циљеве очувања заштићеног подручја и дају посебне прописе у вези са људским коришћењем ресурса (Munoz and Hausner, 2015).

Упркос чињеници да је дошло до пораста броја заштићених подручја (Tittensor et al., 2014), губитак биодиверзитета и даље се наставља (Tittensor et al., 2014; Dirzo et al., 2014.; Pimm et al., 2014). Један од разлога је што се многим заштићеним подручјима не управља на адекватан начин (Hockings et al., 2004; Dudley & Stolton, 2009). Због овога су многа заштићена подручја у опасности од губитка вредности због којих су првобитно стављена под заштиту (Pfleger, 2007).

У контексту заштићених подручја, Cifuentes и сар., (2000) дефинишу управљање као: „комбинацију поступака са правним, политичким, административним, истраживачким, планским, заштитарским, координационим, интерпретативним или образовним карактером, који резултују бољим коришћењем и трајношћу заштићеног подручја и остваривању његових циљева“.

Потреба за мерењем ефикасности управљања заштићеним подручјима постала је широко препозната на међународном плану, с обзиром да сам чин проглашења не резултира обавезно и применом мера заштите (Hockings and Philips, 1999; Hockings et al., 2000; Ervin, 2003a).

Док је Светска комисија за заштићена подручја (IUCN-WCPA) развила теоријски оквир за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима, Светска организација за природу (WWF) је развила и применила међународну методологију процене. Многе државе и организације су развиле и примениле своје методологије. До 2010. године, стручњаци су сакупили информације од око 9.000 процена (Leverington et al., 2010a) спроведених у 128 држава (Nolte et al., 2010). Анализе су показале да се само са 24% заштићених подручја добро управљало, 36% је имало основно управљање, 27% је имало велике недостатке у управљању, а са 13% заштићених подручја се није уопште управљало (Leverington et al., 2010b).

Оквир за процену ефикасности управљања (*IUCN Management Effectiveness Evaluation Framework*) сачињен је од шест елемената и низа процеса, који у идеалној ситуацији, треба да представљају основу сваког система за процену ефикасности управљања заштићеним подручјем. Оквир се базира на циклчном процесу на основу евалуације следећих шест елемената (Hockings et al., 2006):

1. Контекст - разумевање контекста заштићеног подручја укључује: његове вредности, угрожавајуће факторе, расположиве могућности и перспективе, као и заинтересоване стране, управљачко и политичко уређење;
2. Планирање - подразумева: дефинисање визија, циљева и стратегија за очување вредности и смањење угрожавајућих фактора;
3. Доступност ресурса - алокација ресурса у виду кадрова, новца и опреме који су потребни за реализацију задатих циљева;
4. Процес - примена управљачких активности у складу са прихваћеним циљевима;
5. Резултати - производња добара и услуга који су обично назначени у плановима управљања и посебним плановима за различите области (шумарство, лов и сл.);
6. Исходи - постизање одређених резултата и утицаја који су адекватни постављеним управљачким циљевима.

Оквир за процену ефикасности управљања не представља посебну методологију, већ својеврсне смернице за развој система и вршење процене.

По Nolte и сар., (2010), у Европи је примењено око 40 различитих метода процене ефикасности управљања заштићеним подручјима. Методе се разликују у односу на кључне актере, сврху, циљне категорије, степен институционализације, интензитет процене и степена примене.

Две најчешће примењиване методе су: *Management Effectiveness Tracking Tool* (METT; WWF, 2007) и *Rapid Assessment and Prioritization of Protected Areas Management* (RAPAM; Ervin, 2003b).

Још неке од метода које се користе у Европи су: *Carpathian Protected Area Management Effectiveness Tracking Tool*, *Important Bird Area Monitoring*, *European Diploma of Protected Areas*, *EUROPARC Transboundary Park Evaluation* итд.

Претходно наведени радови су само неки од примера примене различитих модела система управљања заштићеним подручјима у свету. Представљају примере са проблемима у примени, технолошким ограничењима, функционалности и квалитету индикатора који се у њима предлажу.

За потребе истраживања у оквиру ове дисертације кандидат је изабрао скуп следећих литературних извора:

1. Juffe-Bignoli, D., Burgess, N.D., Bingham, H., Belle, E.M.S., de Lima, M.G., Deguignet, M., Bertzky, B., Milam, A.N., Martinez-Lopez, J., Lewis, E., Eassom, A., Wicander, S., Geldmann, J., van Soesbergen, A., Arnell, A.P., O'Connor, B., Park, S., Shi, Y.N., Danks, F.S., MacSharry, B., Kingston, N. (2014): Protected Planet Report 2014. UNEP-WCMC: Cambridge, UK.
2. Tittensor, D.P., Walpole, M., Hill, S.L.L., Boyce, D.G., Britten, G.L., Burgess, N.D., Butchart, S.H.M., Leadley, P.W., Regan, E.C., Alkemade, R., Baumung, R., Bellard, C., Bouwman, L., Bowles-Newark, N.J., Chenery, A.M., Cheung, W.W.L., Christensen, V., Cooper, H.D., Crowther, A.R., Dixon, M.J.R., Galli, A., Gaveau, V., Gregory, A.D., Gutierrez, N.L., Hirsch, T.L., Höft, R., Januchowski-Hartley, S.R., Karmann, M., Krug, C.B., Leverington, F.J., Loh J., Lojenga, R.K., Malsch, K., Marques, A., Morgan, D.H.W., Newbold, T., Noonan-Mooney, K., Pagad, S.N., Parks, B.C., Pereira, H.M., Robertson, T., Rondinini, C., Santini, L., Schindler, S., Sumaila, U.R., Teh, L.S.L., van Kolck, J., Visconti, P. and Ye, Y. (2014). A mid-term analysis of progress towards international biodiversity. *Science* 346 (6206): 241-244.
3. Dirzo, R., Young, H.S., Galetti, M., Ceballos, G., Isaac, N.J.B., Collen, B. (2014): Defaunation in the Anthropocene. *Science* 345 (6195): 401-406.
4. Pimm, S.L., Jenkins, C.N., Abell, R., Brooks, T.M., Gittleman, J.L., Joppa, L.N., Raven, P.H., Roberts, C.M., Sexton, J.O. (2014): The biodiversity of species and their rates of extinction, distribution, and protection. *Science* 344 (6187): 987-987.
5. Hockings, M., Stolton, S., Dudley, N. (2004): Management Effectiveness – assessing management of protected areas. *Journal of Environmental Policy and Planning*, 6: 157-174.
6. Dudley, N., Stolton, S. (eds.) (2009): Protected area management effectiveness: METT. NORAD.
7. Pfleger, B. 2007. Evaluation of the management effectiveness of Central European protected areas – A critical revision of the Parks in Peril Site Consolidation Scorecard: Master's thesis, Klagenfurt, University of Klagenfurt.
8. Cifuentes, M. A.; Izurieta, A. V.; de Faira, H. H. 2000. Measuring Protected Area Management Effectiveness. Forest Innovation Project. WWF, IUCN and GTZ, Turrialba, Costa Rica.
9. Hockings, M., Philips, A. (1999): How well are we doing? Some thoughts on effectiveness of protected areas. *Parks* 9: 5-14.
10. Hockings, M., Stolton, S., Dudley, N. (2000): Evaluating Effectiveness: A Framework for Assessing the Management of Protected Areas. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. x+121pp.
11. Ervin, J. (2003a): Protected area assessment in perspective. *BioScience* 53: 819-822.
12. Leverington, F., Costa, K. L., Courrau, J., Pavese, H., Nolte, C., Marr, M., Coad, L., Burgess, N., Bomhard, B., Hockings, M. (2010a): Management Effectiveness Evaluation in Protected Areas – a Global Study. The University of Queensland, Brisbane, Australia.

13. Nolte, C., Leverington, F., Kettner, A., Marr, M., Nielsen, G., Bomhard, B., Stolton, S., Stoll-Kleemann, S., Hockings, M. (2010): Protected Area Management Effectiveness Assessments in Europe. A review of application, methods and results. Ernst Moritz Arndt, Universität Greifswald; The University Of Queensland, Australia; EUROPARC Federation; UNEP-WCMC; WWF; Bundesamt für Naturschutz.
14. Leverington, F., Lemos Costa, K., Pavese, H., Lisle, A., Hockings, M. (2010b): A global analysis of protected area management effectiveness. *Environmental Management* 46: 685-698.
15. Hockings, M., Stolton, S., Leverington, F., Dudley, N., Courrau, J. (2006): Evaluating Effectiveness: A framework for assessing management effectiveness of protected areas. 2nd edition. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. xiv+105 pp.
16. WWF (2007): Management Effectiveness Tracking Tool. Reporting Progress at Protected Area Sites. WWF International, Gland, Switzerland. p.22.
17. Ervin, J. (2003b): WWF Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management (RAPPAM) Methodology. WWF, Gland Switzerland. p.52.
18. Piscevic, N. (2009): Rapid assessment and prioritization of protected area management (RAPPAM). Ministry of Environment and Spatial Planning of Republic of Serbia and WWF.
19. Munoz, L., Hausner, V.H. (2013): What Do the IUCN Categories Really Protect? A Case Study of the Alpine Regions in Spain. *Sustainability*, 5: 2367-2388.
20. Rand, M., Spalding, M., Sanjayan, M. (2012): Paper parks re-examines: Building a future for "MPAs-in-Waiting". *MPA News* 13: 1-3.
21. McNeely, J. A. (1994): Protected areas for the 21st century: working to provide benefits to society. *Biodiversity and Conservation* 3: 390-405.
22. Stoll-Kleemann, S., Job, H. (2008): The Relevance of Effective Protected Areas for Biodiversity Conservation: An Introduction. *GAIA* 17: 86-89.
23. IUCN (2019): IUCN Definitions glossary. https://www.iucn.org/downloads/en_iucn_glossary_definitions.pdf
24. Dudley, N. (ed.) (2008): Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN. x + 86pp.
25. Worboys, G.L., Lockwood, M., Kothari, A., Feary S., Pulsford I. [eds] (2016): Protected Area Governance and Management. ANU Press, Canberra. pp. xxi-xxvi
26. Coad, L., Leverington, F., Knights, K., Geldmann, J., Eassom, A., Kapos, V., Kingston, N., de Lima, M., Zamora, C., Cuadros, I., Nolte, C., Burgess, N.D., Hockings, M. (2015): Measuring impact of protected area management interventions: current and future use of the Global Database of Protected Area Management Effectiveness. *Phil. Trans. R. Soc. B*, 370: 20140281.
27. Tadić, M. (2010): Procena efikasnosti upravljanja zaštićenim područjima sa posebnim osvrtom na nacionalne parkove u Republici Srbiji. Ekološko društvo Endemit.
28. Закон о заштити природе. „Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 95/2018 и други релевантни законски прописи.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.4 Циљеви истраживања

Циљеви истраживања, су:

- анализа стања управљача заштићених подручја у АП Војводини;
- процена ефикасности управљања заштићеним подручјима на основу претходне анализе;
- развој модела за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима.

Развијени модел треба да понуди одговоре на питања који је и какав облик управљања оптималан и да да смернице за побољшање ефикасности управљања, имајући у виду анализиране параметре.

Посебни задаци истраживања, дефинисани за потребе реализације постављених циљева, су:

- разматрање стања система заштите природе у Републици Србији;
- разматрање IUCN оквира (*International Union for Conservation of Nature*) за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима, ради формирања модела за процену ефикасности управљања;
- анализа стања управљача заштићених подручја у АП Војводини, са више аспеката, на основу одговора из упитника;
- креирање модела за процену ефикасности управљања заштићеним подручјима;
- процена ефикасности управљања заштићеним подручјима у АП Војводини на бази предложеног модела.

Циљеви истраживања су одговарајући?

☒ ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.5 Очекивани резултати (хипотезе)

У складу са наведеним предметом, циљем и задацима истраживања, уважавајући постојећу литературу и до сада постигнуте резултате у области истраживања, дефинисане су следеће хипотезе:

X0: Ефикасно управљање заштићеним подручјима подразумева доследну примену законских прописа.

X1: Постоји позитивна корелација између степена ефикасности управљања и учешћа прихода од стручног рада у укупним приходима заштићених подручја.

X2: Постоји позитивна корелација између степена ефикасности управљања и учешћа расхода за улагање у заштиту природе у укупним расходима заштићених подручја.

X3: Постоји позитивна корелација између степена ефикасности управљања и стручности управљача, мерено учешћем стручњака за заштиту природе у укупном броју запослених.

X4: Постоји позитивна корелација између степена ефикасности управљања и броја чувара по површини заштићеног подручја.

Теоријски допринос истраживања ће бити садржан у успостављању зависности ефикасности управљања заштићеним подручјима од делатности управљача заштићеним подручјима и његових инсталисаних ресурса. Та међузависност ће указати и на постојање и формирање различитих организационих облика управљача заштићеним подручјима.

У практичном смислу, развијени модел ће, применом у пракси, допринети рационалној организацији управљача заштићеним подручјима, њихових перформанси и подизања њихове укупне бриге о природним вредностима.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос?

☒ ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.6 План рада

Програм истраживања планиран је у следеће четири фазе:

- Прва фаза истраживања подразумева преузимање података из анкете коју је реализовао Покрајински завод за заштиту природе, ради израде Извештаја о стању природе у АПВ, за период 2010-2014. Наведена фаза је планирана ради успостављања основне базе података о заштићеним подручјима.

- Друга фаза истраживања подразумева селектовање варијабли. Варијабле ће бити подељене у три групе.
 - У прву групу спадају варијабле које представљају законску основу за рад управљача заштићених подручја. Ова група варијабли ће бити подељена на два нивоа: основни услови које морају да испуне управљачи и услови везани за правне аспекте који могу бити донети у току рада заштићеног подручја;
 - Другој групи припадају варијабле које карактеришу примену законом прописаних обавеза управљача, у стварним условима. Истраживањем ће се селектовати фактори на основу којих се може ценити квалитет управљања заштићеним подручјима. Од значаја за одабир ових варијабли ће бити и чињеница да су сви елементи мерљиви и проверљиви, као и да представљају све активности које једно заштићено подручје треба да обезбеди;
 - Трећу групу представљају додатне варијабле, које ће се корелирати са прве две групе.
- Трећа фаза истраживања подразумева емпиријску анализу података,
- Четврта фаза подразумева добијање збирних података о ефикасности управљања за свако заштићено подручје и израду модела за ефикасно управљање заштићеним подручјима.

Резултати истраживања треба да покажу стање управљачких капацитета заштићених подручја у АП Војводини. Очекује се да ће наведено истраживање дати значајан допринос у формирању модела за ефикасно управљање заштићеним подручјима. Наведени модел, који ће проистећи из ове докторске дисертације, ће имати и практичне користи за све управљаче заштићених подручја који желе да унапреде свој рад на заштити природе.

Програм истраживања - оријентациони садржај докторске дисертације је следећи:

1. Увод
2. Заштита природе, заштићена подручја и управљање заштићеним подручјима: појам и значај
3. Од административног управљања ка ефикасном управљању заштићеним подручјима
4. Методе истраживања
5. Резултати истраживања - узорак и варијабле
6. Модел ефикасног управљања заштићеним подручјима
7. Анализа резултата истраживања и дискусија
8. Закључна разматрања
9. Литература
10. Прилози

План рада је одговарајући?

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

V.7 Метод и узорак истраживања

У складу са постављеним циљевима истраживања, биће примењена одговарајућа методологија која је заснована на прикупљању података специфичних за област истраживања. Узорак истраживања представљају управљачи заштићених подручја, а користиће се метода анкете запослених код тих управљача. У анализи и интерпретацији података и извођењу закључака биће комбиноване методе:

- за обраду и анализу података биће коришћене одговарајуће статистичке методе;
- за интерпретацију резултата истраживања биће коришћена дескриптивна метода да би се објаснили ставови испитаника и провериле хипотезе истраживања;
- метода анализе и синтезе, метода системске анализе, метода моделовања и дескриптивна метода ће се користити да би се развио модел управљања заштићеним подручјима;
- метод индукције и дедукције, који ће се применити кроз поступке генерализације резултата научног истраживања и извођења општих теорија (индукција), односно дефинисања теорије и провере њене ваљаности кроз научно истраживање (дедукција);

- метода студије случаја ради провере развијеног модела у реалним условима;
- метод мерења, који ће се примењивати како би се стекао неопходан увид у употребљивост резултата свих предложених решења.

Истраживање ће бити рађено на узорку од 30 *sensu stricto* заштићених подручја, којима управља 21 управљач (будући да неки управљачи управљају са неколико заштићених подручја). Параметри на основу којих ће се вршити анализе су:

1. Општи подаци управљача и заштићених подручја (организациони тип и делатност управљача, категорије заштите - национална и IUCN);
2. Људски ресурси управљача (укупан број запослених, број запослених у стручној служби заштите и у чуварској служби);
3. Структура и квалитет управљачких аката (план и програми управљања, одлука о накнадама за коришћење заштићеног подручја, правилник о унутрашњем реду и чуварској служби);
4. Финансије (приходи и расходи) и пројекти;
5. Туристички капацитети заштићених подручја (постојање туристичких стаза, центара за посетиоце и организованих тура);
6. Јавно информисање, презентације и промотивне манифестације;
7. Мониторинг биодиверзитета и електронске базе података;
8. Основни угрожавајући фактори заштићених подручја (пољопривреда, шумарство, модификације природног система, транспорт, инфраструктура и урбанизација).

Метод и узорак су одговарајући?	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
--	-----------	-----------	------------------

V.8 Место, лабораторије и опрема за експериментални рад

Експериментални рад ће се одвијати у предузећима из узорка. Кандидат ће провести опсежну анкету у предузећима - управљачима заштићених подручја и тиме обезбедити релевантну базу података. Предложени модел управљања заштићеним подручјима ће бити примењен у АП Војводини.

Услови за експериментални рад су одговарајући?	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	-----------	-----------	------------------

V.9 Методе статистичке обраде података и остали релевантни подаци

Емпиријска анализа резултата истраживања ће обухватити дескриптивне и непараметарске компаративне статистичке методе: Спирманов коефицијент корелације рангова, *Mann-Whitney U*-тест и *Kruskal-Wallis*, као и табеларни и графички приказ резултата. Подаци ће бити статистички обрађени путем програма *Statistica 13.0*.

Предложене методе су одговарајуће?	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
---	-----------	-----------	------------------

VI ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Ментор је подобан	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Тема је подобна	<u>ДА</u>	НЕ	ДЕЛИМИЧНО

Образложење (до 500 карактера):

На основу увида у до сада објављене радове, формулацију теме, предмета и циља истраживања, показаног познавања проблематике и очекиваних резултата, Комисија сматра да је тема „**Модел процене ефикасности управљања заштићеним подручјима у АП Војводини**“, која је проистекла из досадашњег стручног и истраживачког рада кандидата и образложених потреба за истраживањем, подобна за докторску дисертацију и да кандидат **Никола Бањац** испуњава све услове за рад на предложеној теми докторске дисертације.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета техничких наука и органама Универзитета у Новом Саду да прихвате као подобну предложену тему и кандидата и да се за ментора именује проф. др Радо Максимовић, који испуњава актуелне услове за вођење докторске дисертације, према Правилнику Универзитета у Новом Саду и према Правилима за акредитацију у високошколском образовању.

Датум: 27. 06. 2019.

Проф. др Илија Ћосић, председник комисије

Доц. др Весна Николић Јокановић, члан комисије

Проф. др Здравко Тешић, члан комисије

Доц. др Јелена Иветић, члан комисије

Проф. др Радо Максимовић, ментор